

me különféle tároló-, szemétködör, az ezek között elhelyezkedő cölöpházaknak sajnos kevés nyoma került elő a lelőhely talajadottságai miatt. Az idei anyag figyelemre méltó darabja egy nagyméretű ülő idol, mely nagyrészt épen maradt meg. A nagy mennyiségű kerámia mellett számos kőpenge is előkerült (kova és obsidián is), különleges lelet a szépen megfaragott csonttű-pár. A neolitikus falu területén összesen 6, melléklet nélküli zsugorított csontvázas sír került elő; az egyik halott testét vastag okker réteg borította.

A Balaton-Lasinja kultúra közel 40 objektumát tártuk fel, ezekből is gazdag leletanyag került elő.

A lelőhely teljes területét metsző, helyenként kettős-hármas árokrendszer kezdetben a dunántúli vonaldiszes kultúra telep árkanak tartottuk. A későbbiekben a rézkori objektumokkal megfigyelhető szuperpozíció segítségével egyértelműen bebizonyosodott, hogy az újkőkornál és a rézkornál is fiatalabb. A tavalyi évben az árokból előkerült római kori cserepek és egy idén talált bronzkarika a római kori kelteztést valószínűsíti. Az árokrendszer – melynek pontos megfelelője, feltehetően folytatása került elő a balatonszárszói lelőhelyen – talán egy római kori latifundium határát jelző kerítőárokhoz azonosítható.

A 2000 tavaszán előkerült avar temető újabb sírja nem került elő. Az idei szelvény Ny-i területén egy újkori tanya nyomait is megtaláltuk.

A leletanyag restaurálása az MTA Régészeti Intézetében történt, azt követően Kaposváron a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága raktáraiban helyezték el őket.

Munkatárs: Kulcsár Gabriella.

KISS VIKTÓRIA

21. Baracs, Római katonai tábor (Fejér megye) Ró

2001. július 2–20. között folytattuk le a baracsi római katonai tábor (Annamatia) feltárásának harmadik ásatási szezonját a Pázmány Péter Katolikus Egyetem BTK és az Intercisa Múzeum közös munkájának keretében.

Az idei ásatás során befejeztük a tábor DNy-i saroktoronyainak, illetve az É-i kapunak feltárását. A saroktoronynál egy szelvényvel feltártuk a tavalyi IV. árok K-i folytatásában a táborfalat, a trapéz és a legyező alakú toronyok K-i falait. A táborfal és mindkét toronyfal néhány kisebb falcsonktól eltekintve teljesen kiszedett volt, a 2 m széles legyező alakú tornyot a korábbi fossa betöltésére alapozták rá. A különleges trapéz alakú torony belsejében található egy vékonyabb, a toronyfallal párhuzamos falcsonk, amely talán lépcsőfeljárt lehetett. Annyi bizonyos, hogy még a trapéz alakú torony használata során visszabontották, ahogy később a toronyfalat is, amikor a legyező alakú tornyot építették. Az elplanírozási réteg felett sárga agyagos járósíntet figyeltünk meg.

Ez évben a porta principalis sinistra K-i kaputoronyát tártuk fel teljes egészében. A torony mind mére-

tében, mind szerkezetében teljesen megegyezik a tavalyi feltárttal (60 cm széles falak, kiugró alapozás, 1 m-es megmaradt felmenő falmagasság, sóderes, habarcsos padlószint). A kb. 3 m széles via principalis egyosztatú volt, de megtaláltuk a torony belső sarkához épített beszűkítést is, amely a fal túlsó oldalán is megvastagodott a Ny-i toronyéhoz hasonlóan. Az út alatti kevert rétegben faragott kőtöredékeket találtunk. A táborfal belső földtöltésének szerkezete is megegyezett a tavalyival (korábbi szürkeagyagos vályogfalak felhasználásával épült). Igen fontosak az útrétegben, illetve a belső földtöltésben talált keltező értékű pannoniai szürke, Faltenbecher-, valamint festett edénytöredékek. A feltárás legfontosabb novuma volt, hogy a torony ÉK-i sarkához építve megtaláltuk a toronnyal egykorú, bár 40 cm-rel magasabban alapozott táborfalat. Különlegessége, hogy nem a várt K–Ny irányba, hanem É felé haladt, majd kb. 5 m-rel később fordult el csak K-i irányba.

Az előkerült leletanyagból a számos érem és bélyeges téglá mellett egy aranyozott bronz császárszobor töredék (ruhaerdő) érdemel említést. A bélyeges téglák közül a legfontosabb a cohors VII. Breucorum Maximiniana bélyege, utóbbi csapatkitüntető jelző eddig ismeretlen volt.

Konzulens: Pongrácz Zsuzsanna és Gabler Dénes. Az ásatáson részt vettek Thúry László régész (ÁMRK), Pataky Miklós, Fácányi Edina, valamint a PPKE BTK egyetemi hallgatói.

KOVÁCS PÉTER

22. Bácsalmás, Óalmás, homokbánya (Bács-Kiskun megye) Sza, Kú

2000 nyarán illegális homokbányászás több sírt tett tönkret az 1993 óta ismert Óalmás kora újkori temetőjében. 2001-ben – a terület régészeti védelmével kapcsolatos talajrendezés előtt – legalább a bányaperemen levő sírok mentését szerettük volna elvégezni.

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és helyi támogatással megvalósuló leletmentés során további 145 rác és szarmata sírt tártunk fel. Előbbiek többnyire melléklet nélküliek voltak, de viszonylag nagy számban kerültek elő kiscsömögös bronz hajtűk és ezüst fülesgombok, továbbá néhány kauri kagyló is. Az egy sírból előkerült két pénz egyike török akcse, a másik egy 12. századi pénz utánzata volt. A helyenként jó állapotban megmaradt, szegekkel összefogott vagy ácsolt koporsóládák mellett nem ismert sírképzéseket figyeltünk meg: a sírfenéken középen egy, a láb felé keskenyedő, 10–20 cm mély, teknőszerű mélyedés, mely a koporsó alsó részét jelzi. Ezekben a sírokban sem szeg, sem famaradvány nem volt.

A területen levő szarmata település objektumai közül ebben az évben néhány gyér mellékletű gödröt tártunk fel.

WICKER ERIKA